

KOD UCZNI

--	--	--

DATA URODZENIA UCZNI

--	--	--	--	--	--	--

dzień miesiąc rok

miejsce
na naklejkę
z kodem
☐

dysleksja

EGZAMIN
W TRZECIEJ KLASIE GIMNAZJUM
Z ZAKRESU PRZEDMIOTÓW HUMANISTYCZNYCH
W teatrze świata

MAJ 2003

Instrukcja dla ucznia

1. Sprawdź, czy zestaw egzaminacyjny zawiera 14 stron.
Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś nauczycielowi.
2. Na tej stronie i na karcie odpowiedzi wpisz swój kod i datę urodzenia.
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem z czarnym tuszem/atramentem. Nie używaj korektora.
5. W zadaniach od 1. do 20. są podane cztery odpowiedzi: A, B, C, D.
Odpowiada im następujący układ krerek na karcie odpowiedzi:

A	B	C	D
---	---	---	---

Wybierz tylko jedną odpowiedź i zamaluj kratkę z odpowiadającą jej literą - np. gdy wybrałeś odpowiedź "A":

	B	C	D
---	---	---	---

6. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeżeli się pomylisz,
błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz inną odpowiedź.

	B	C	
---	---	---	---

7. Rozwiązania zadań od 21. do 31. zapisz czytelnie i starannie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
8. Redagując odpowiedzi do zadań, możesz wykorzystać miejsca opatrzone napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

Powodzenia!

GH-A1-031

Tekst I

A.

Teatr grecki w swoich początkach był silnie związany z obrzędami religijnymi. Stopniowo jednak stawał się on dziedziną niezależną od religii. Tematem dramatów były epizody z utworów Homera, dające sposobność do podejmowania aktualnych problemów politycznych i społecznych. Istniały dwa główne typy dramatu: tragedia i komedia. Tragedia opowiadała o ważnych postaciach i wydarzeniach, a każda sztuka podejmująca wątek legendy lub historii zawierała moralne, religijne lub społeczne przesłanie skierowane do widzów. Los bohatera tragedii antycznej był z góry przesądzony i jakiekolwiek działania, które podejmował, prowadziły go do nieuchronnej klęski. Akcja tragedii obejmowała jeden wątek i rozgrywała się cały czas w tym samym miejscu przez 24 godziny. Komedia natomiast były widowiskami dowcipnymi, groteskowymi, a w późniejszym okresie – satyrami na życie w miastach.

Na podstawie *Atlasu kultur starożytnych – Grecja, Rzym*, Warszawa 1999.

B.

Starożytni Grecy stworzyli teatr znakomity, jedyny w swoim rodzaju i niepowtarzalny. Scena prawie pusta, bez dekoracji, oświetlona słońcem. Aktor w koturnach, z maską na twarzy. Uniemożliwiało to realistyczny ruch i gest, a zmuszało do rytmizacji niemal tanecznej.

Stanisław Furmanik, *O sztuce teatru*, [w:] Janusz Degler, *Problemy teorii dramatu i teatru*, Wrocław 1988.

Zadanie 1. (0-1)

Początki teatru greckiego związane były z

- A. polityką.
- B. kultem religijnym.
- C. filozofią.
- D. ceremoniałem olimpijskim.

Zadanie 2. (0-1)

Fragmenty utworów Homera były pretekstem do przedstawienia w dramatach

- A. tragedii miłosnych.
- B. zmagania z siłami natury.
- C. obrzędów religijnych.
- D. problemów współczesności.

Zadanie 3. (0-1)

Według tekstu I tragedię antyczną charakteryzuje

- A. obecność scen zbiorowych.
- B. kompozycja otwarta.
- C. jedność miejsca, czasu i akcji.
- D. podział na akty i sceny.

Zadanie 4. (0-1)

Które z wypowiedzeń jest opinią?

- A. *Tematem dramatów były epizody z utworów Homera.*
- B. *Starożytni Grecy stworzyli teatr znakomity.*
- C. *Istniały dwa główne typy dramatu: tragedia i komedia.*
- D. *Akcja tragedii obejmowała jeden wątek.*

Zadanie 5. (0-1)

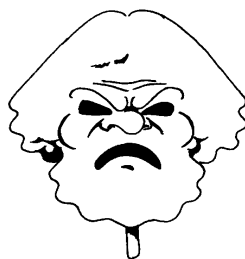
Dzięki równoważnikom zdań fragment B tekstu I stał się

- A. unaukowiony.
- B. ironiczny.
- C. krótszy.
- D. zabawny.

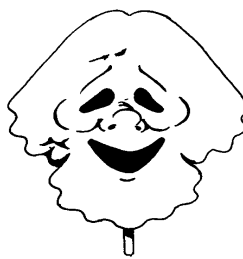
Zadanie 6. (0-1)

O losach bohatera tragedii antycznej decyduje

- A. przeznaczenie.
- B. rodzina.
- C. pochodzenie.
- D. władca.

maska tragiczna

maska komiczna

Zadanie 7. (0-1)

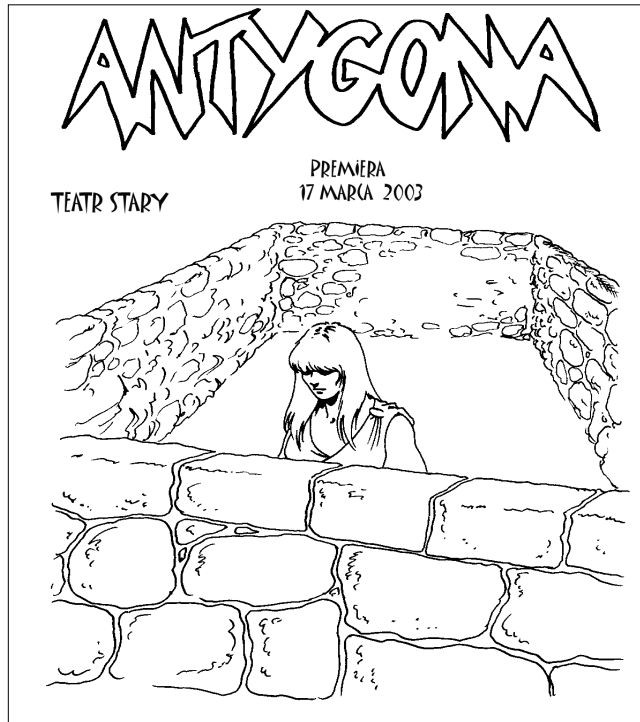
Pokazana na rysunku maska tragiczna różni się od komicznej

- A. wielkością.
- B. miną.
- C. kształtem.
- D. zdobieniami.

Zadanie 8. (0-1)

Aktor w teatrze antycznym grał rolę Antygony w masce tragicznej, aby

- A. zaskoczyć widzów.
- B. uwydatnić dramat bohaterki.
- C. wyrazić własne emocje.
- D. ukryć uczucia bohaterki.

Zadanie 9. (0-1)

Plakat do spektaklu *Antygony* Sofoklesa przedstawia

- A. sytuację bez wyjścia.
- B. ucieczkę przed karą.
- C. walkę z przeznaczeniem.
- D. ukrywanie słabości.

Tekst II

Bogusławski¹ był pierwszym dyrektorem stowarzyszenia aktorów, a zarazem najlepszym artystą. [...] Sztuki, które to towarzystwo grywało, były po części oryginalne polskie lub z francuskiego, włoskiego i niemieckiego tłumaczone. Pierwszych było stosunkowo mało. Te, które grywano w czasie sejmiku konstytucyjnego, miały głównie cel polityczny. Do sztuk tego rodzaju należały *Powrót posła* i *Kazimierz Wielki*. Miały one wyśmiać stare polskie przesady: przywiązanie do wolnej elekcji, do panowania szlachty, do poniżania średniego stanu, do ograniczania władzy królewskiej, i wszystko już zestarzałe, co nowa konstytucja obalić miała. Król i główni partyzanci nowego systemu prawie zawsze bywali obecni. Miejsca, które się do wzmiankowanych przedmiotów krytyki odnosiły, gorąco były przez nich przyjmowane. W czasie przedstawienia *Kazimierza Wielkiego*, gdy w sztuce charakter panującego ukazywany był coraz dobitniej ze wszystkimi jego wzniosłymi przymiotami – pierwszy zawsze król ze swej łóżki wychylał się i przyklaskiwał, a za nim parter, w szale i upojeniu klaskając i krzycząc, domagał się powtórzenia dwa i trzy razy tego ustępu, coraz hałaśliwzszymi przyjmując go oznakami. [...] Naczelnicy znowu stronnictwa, wodzowie rewolucji i ich przyjaciele oklaskami nagradzali postępowanie ogółu, które się z ich projektami zgadzało.

Na podstawie relacji Fryderyka Schulza, *Podróże Infantczyka z Rygi do Warszawy i po Polsce w latach 1791-1793*, Warszawa 1956.

¹ Bogusławski Wojciech, 1757–1829, aktor, dramaturg i pedagog, w latach 1783–1814 (z przerwami) dyrektor Teatru Narodowego, twórca pierwszego stałego zespołu zawodowego aktorów polskich, także pierwszej szkoły dramatycznej, autor opery *Cud mniemany*, czyli *Krakowiacy i Górale*.

Zadanie 10. (0-1)

Głównym celem sztuk wystawianych przez Teatr Narodowy w okresie sejmu konstytucyjnego było

- A. utrzymanie wolnej elekcji.
- B. podważanie autorytetu króla.
- C. zachowanie liberum veto.
- D. propagowanie haseł obozu reform.

Zadanie 11. (0-1)

Jak reagowali widzowie na oglądane sztuki?

- A. Płakali.
- B. Domagali się bisów.
- C. Milczeli.
- D. Wywoływali autora.

Zadanie 12. (0-1)

Wybierz najtrafniejszy tytuł dla relacji Schulza.

- A. *Za kulisami teatru.*
- B. *Aktorzy Bogusławskiego.*
- C. *Mecenat królewski.*
- D. *Teatr i polityka.*

Zadanie 13. (0-1)

Z analizy tekstu II wynika, że od XVIII w. najbardziej zmieniło swoje znaczenie słowo

- A. wódz.
- B. partyzant.
- C. artysta.
- D. król.

Zadanie 14. (0-1)

Przykładem wpływu oświeceniowych idei występujących we Francji i USA na wydarzenia polityczne w Polsce było

- A. wzniesienie pałacu i teatru w Łazienkach.
- B. uchwalenie Konstytucji 3 maja.
- C. zawiązanie konfederacji targowickiej.
- D. zrzeczenie się tronu przez Stanisława Augusta.

Tekst III

A. Wywiad z Anną Dymną

Nie jest łatwo być zwyczajną kobietą i aktorką – uchwycić równowagę między tymi dwoma światami. [...] A jednak jestem aktorką i wiem, że to moje miejsce, bo aktorstwo na szczęście nie polega tylko na chęci pokazywania się, popisywania. Czasem odmawiałam przyjęcia roli, bo godziła w moje przekonania albo wtedy, gdy czułam, że nie potrafię wydobyc z siebie tego, co trzeba, bo pęknie mi serce. W końcu jestem zwykłym człowiekiem, a nie automatem do produkcji emocji i uczuć. [...] Zawód ten jest okrutny i trudny – oczywiście. Ale równocześnie piękny, gdyż daje możliwości ciągłego rozwoju, poszerzania horyzontów, pogłębiania wiedzy o sobie i o człowieku. Daje też możliwość ucieczki od rzeczywistości. [...] Stres jest każda porażka, każdy sukces, popularność i jej brak, nieuregulowany, zwirowany tryb życia, trema itd. Do tego dochodzą przyziemne, normalne problemy, które wprawdzie dotyczą każdego, lecz nas szczególnie boleśnie, a na dodatek publicznie. Na przykład przemijanie!

Elżbieta Bińczycka, *Rozmowa: Anna Dymna*, [w:] „Sezon” 7/8, rocznik I.

B. Wywiad z Jadwigą Jankowską-Cieślak

Pewien paradoks polega na tym, że zostałam aktorką... z powodu nieśmiałości. [...] Aktorstwo dla osób takich jak ja bywa azylem, pozwala na bezpieczne uwalnianie się od kompleksów, za maskami postaci. [...] Dowiedziałam się, że w teatrze najważniejsza jest publiczność, a nie aktor zapatrzony w siebie i czekający na podziw, i że chodzi o to, by widz wzruszył się choć trochę lub zamyślił. [...] Na scenie czuję, że samoistnie dzieje się ze mną coś, czego nie potrafię powstrzymać.

Krzysztof Demidowicz, *Nie na każde wezwanie*, [w:] „Film”, 1997, nr 12.

C. Wywiad z Johnnym Deppem

Wydaje mi się, że współczesne kino amerykańskie jest przegadane. Aktorzy zamiast grać, wszystkie emocje wyrażają słowami. [...] Współczesne kino amerykańskie nie docenia widza, uważa go chyba za głupca, któremu wszystko trzeba dopowiedzieć. Aktorstwo jest dla mnie reagowaniem, odczuwaniem, a nie techniką. Nie uznaję jednak szarżowania, szafowania swoimi czysto prywatnymi emocjami.

Elżbieta Ciapara, *Johnny, mam na imię Johnny*, [w:] „Film”, 1997, nr 10.

Zadanie 15. (0-1)

Zdaniem Anny Dymnej aktorstwo jest zawodem, który wymaga

- A. tylko popisywania się.
- B. rezygnacji z przyjemności.
- C. wewnętrznej odporności.
- D. przyjmowania każdej roli.

Zadanie 16. (0-1)

Anna Dymna uważa, że aktorstwo jest piękne, ponieważ

- A. rozwija wewnętrznie.
- B. zabezpiecza finansowo.
- C. zapewnia popularność.
- D. chroni przed porażkami.

Zadanie 17. (0-1)

Według Jadwigi Jankowskiej-Cieślak głównym zadaniem aktora jest

- A. zdobywanie nagród.
- B. poruszenie widza.
- C. zadowolenie krytyków.
- D. pokonanie tremy.

Zadanie 18. (0-1)

Johnny Depp sądzi, że wadą współczesnego kina amerykańskiego jest

- A. lekceważenie inteligencji widza.
- B. nadmiar efektów specjalnych.
- C. brak wybitnych indywidualności.
- D. dominacja akcji nad słowem.

Zadanie 19. (0-1)

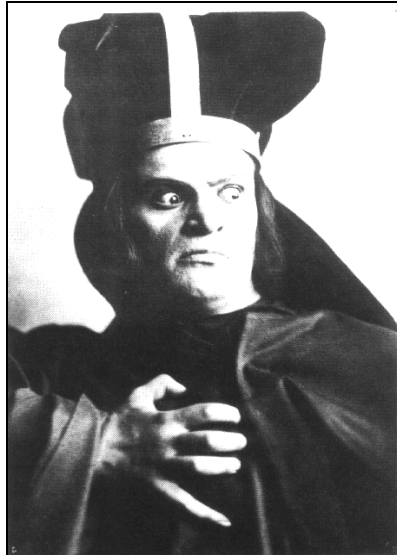
W wywiadach B i C zawarty został pogląd, że dobrego aktora cechuje

- A. doskonała technika.
- B. uroda.
- C. szacunek dla widza.
- D. nieśmiałość.

Zadanie 20. (0-1)

Który cytat zawiera treść wspólną dla wywiadów A, B, C?

- A. *Aktorstwo dla takich jak ja bywa azylem [...].*
- B. *Aktorzy zamiast grać, wszystkie emocje wyrażają słowami.*
- C. *Aktorstwo [...] pozwala na bezpieczne uwalnianie się od kompleksów.*
- D. *Aktorstwo [...] nie polega tylko na chęci pokazywania się, popisywania.*

Fritz Kortner jako Ryszard III, 1920 r.

[w:] John Russell Brown, *Historia teatru*, Warszawa 1999.

Zadanie 21. (0-1)

W jaki sposób aktor z fotografii wyraża emocje? Podaj dwa przykłady.

.....

.....

Tekst IV

Roman Kołoniecki *Bogusławski* (fragmenty)

- [I] Przykryłem rdzawą szablę spłowiałym kontuszem –
krew na klindze jak Polska na mapach się zatrze.
Zmieniam twarz, zmieniam ubiór, żeby zmienić duszę
i Ojczyznę jak płótno rozpiąć na teatrze. [...]
- [II] Sroga Muza narodu z obcej zerka maski,
z krotchwili Moliera, z szekspirowskiej dramy;
krok historii w rzęsiste wplata się oklaski,
gdy za was tu żyjemy, za was umieramy. [...]
- [III] Straszna cichość, noc długa – noc jak pokolenie!
Łzami z wosku mżą świece... Nagle w mrok złowrogi
wchodzi aktor nieznany, by przeżyć na scenie
trzy godziny: miłości, rozpacz, przestrogi. [...]
- [IV] Dumny, w strzępach zwycięskich na teatrum wkroczy
i dawne widowisko zacznie się od nowa.
Wtenczas... jeżeli czyjeś łzę uronią oczy –
będzie to łza prawdziwa, z serca, nie woskowa.

Poezja polska okresu międzywojennego. Antologia, Kraków 1997.

Zadanie 22. (0-1)

Które wydarzenie historyczne zostało przywołane we fragmencie wiersza: *Polska na mapach się zatrze?*

.....

Zadanie 23. (0-1)

Na podstawie wiersza napisz, jaki jest cel gry aktora na scenie.

.....

Zadanie 24. (0-1)

Jaki jest nastrój trzeciej zwrotki?

.....

Zadanie 25. (0-1)

Wypisz i nazwij jeden ze środków poetyckich tworzących nastrój w trzeciej zwrotce.

.....

Zadanie 26. (0-1)

Przekształć cytat z wiersza: *na teatrum wkroczy*, zastępując słowa podniosłe wyrazami potocznymi.

.....

Zadanie 27. (0-1)

Na podstawie wiersza wyjaśnij, jaką funkcję pełnił teatr Bogusławskiego w czasach niewoli narodowej.

.....

.....

Jan Matejko, *Stańczyk*¹,
[w:] Tadeusz Dobrowolski, *Malarstwo polskie
ostatnich dwustu lat*, Wrocław 1976.

Aktor Kazimierz Kamiński jako Stańczyk
w *Weselu*,
[w:] Zbigniew Raszewski, *Krótką historia
teatru polskiego*, Warszawa 1977.

¹ Stańczyk – nadworny błazen trzech Jagiellonów: Aleksandra, Zygmunta Starego i Zygmunta Augusta; symbol mędrca politycznego.
Na obrazie został ukazany Stańczyk w czasie balu, który odbył się na dworze królewskim tuż po utracie Smoleńska, polskiej twierdzy granicznej.

Zadanie 28. (0-1)

Jakie uczucia wyraża postać Stańczyka ukazana na obrazie Matejki? Odpowiedz, wykorzystując przypis.

.....

Zadanie 29. (0-1)

Co z postaci królewskiego błazna z obrazu Matejki przejął Kazimierz Kamiński do roli Stańczyka w *Weselu*? Podaj dwa przykłady podobieństw.

.....

Zadanie 30. (0-5)

Napisz podanie do dyrektora teatru zawierające prośbę o wypożyczenie kostiumów dla aktorów grających w szkolnym przedstawieniu *Antygony*. Wymień trzy postacie z tragedii Sofoklesa, dla których będą one potrzebne. Nie wprowadzaj do podania swego nazwiska i nazwy miejscowości, w której mieszkasz.

[illegible]

Napisz charakterystykę wybranej postaci literackiej, dowodząc, że warto ją ukazać w teatrze lub w filmie.

[illegible]

Wiecej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

[illegible]